

TUSIAD

TÜSİAD

YÖNETİM KURULU BAŞKANI

MUHARREM YILMAZ'IN

“İMALAT SANAYİ SEKTÖRLERİ REKABET

GÖSTERGELERİ ” RAPORU

TANITIM TOPLANTISI KONUŞMASI

22 Mayıs 2014

Kadir Has Üniversitesi, İstanbul

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Başkanlar, Değerli Rektörler

Değerli Özel Sektör Temsilcileri, Kıymetli Akademisyenler, Sayın Konuklar ve Değerli Basın Mensupları,

Şahsım ve TÜSİAD adına sizleri saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Bu sene 9.'sunu gerçekleştirdiğimiz SEDEFED Rekabet Kongresi'ne hoşgeldiniz. Rekabet Kongresi'nde İmalat Sanayi Sektörleri Rekabet Göstergeleri isimli raporu sizlere tanıtıyor olmaktan ayrıca mutluluk duyuyoruz.

Sözlerime, hepimizi derinden sarsan Soma faciasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza Allah'tan rahmet ve yakınlarına başsağlığı ve sabır dileklerle başlamak istiyorum.

Ülkemizde bu tür acıların bir daha yaşanmaması için güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları eksiksiz ve ivedilikle hayata geçirilmelidir. Hukuk sistemimizden, kamu yönetiminden ve iş dünyasından böyle faciaların bir daha tekrar etmemesi için gereken önlemleri ivedilikle almalarını bekliyoruz.

Değerli Konuklar,

Sektörel rekabet konusunu ülkemizin gündeminde tutan, sektörlerin rekabet gücü analizlerini yaparak önemli bir bilgi birikimi ve istatistiksel veri tabanının oluşmasına katkıda bulunan Sektörel Dernekler Federasyonu SEDEFED'e teşekkür ve tebrik etmek istiyorum. Ayrıca, bu sene dokuzuncusu gerçekleştirilen Rekabet Kongrelerine başından itibaren destek sağlayan ve rekabet gücü ile ilgili akademik çalışmalara önderlik eden TÜSİAD - Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu'na da teşekkürlerimi sunarım. Bugün sunulacak raporu hazırlayan kıymetli akademisyenler Doç. Dr. İzak Atiyas ve Dr. Ozan Bakış'a ve bugünkü oturumlara katkı sağlayacak değerli konuşmacılara ayrıca teşekkür ederim.

SEDEFED'in her yıl düzenlediği bu kongrenin, rekabet gücü konusundaki farkındalığa çok önemli katkı sağladığını görüyorum. Türkiye ekonomisinin rekabet gücü sorunlarına eğilerek ortak çözüm arayışlarına zemin oluşturma açısından da çok yararlı olduğunu düşünüyorum.

Bu bağlamda, sektörlerin, ülke ekonomisinin genel yapısı içerisindeki konumlarını araştırmaya, anlamaya ve sektörlerle özgü sorunlara çözüm aramaya yönelik örgütlenmelerini de çok değerli, çok öncelikli ve çok gerekli buluyorum.

Özellikle bu örgütlerin, bilim dünyası ile bir araya gelerek uygulamada yaşanan sorunlara, bilimsel çalışmalara dayanan öneriler geliştirmesini ve bunları kamuoyu, iktisadi aktörler ve karar verici kurumlarla paylaşmasını da önemli bir ihtiyaç olarak görüyorum.

Bugünkü toplantımızda tanıtacağımız “İmalat Sanayi Sektörleri Rekabet Göstergeleri” raporu ve akabinde yapacağımız tartışmalar da, rekabet gücü olgusunu, çeşitli *ileri-gelişmiş* mikro göstergeler temelinde irdelemeye fırsat yaratacak. Burada yapacağımız değerlendirmelerin, rekabet gücü analizlerine yönelik ihtiyaç duyduğumuz bilgi birikimine ve elbette yüksek hassasiyetli sanayi politikalarının oluşturulmasına katkı sağlayacağına inanıyorum.

Değerli Konuklar,

Uluslararası rekabet, küreselleşme derinleştikçe ciddi ölçülerde artmaktadır ve artmaya devam edecektir. Ne içinden geçtiğimiz küresel iktisadi kriz, ne dünyadaki siyasi dalgalanmalar bu temel gerçeği değiştirmeyecektir. Etkileri kısmen azaldığı iddia edilen küresel kriz, temel makro ekonomik söylem ve politikaları ağır şekilde sorgulanır hale getirmiştir. Bu tartışmaları yakından izliyor ve değerlendiriyoruz; para ve kamu maliyesi politikaları, finansal sektördeki küresel uyum eksikliği, küresel yönetişimde koordinasyonsuzluk ile ilgili alabildiğince geniş tartışmalar devam ediyor. Kısa dönem büyüme dalgalanmalarını etkileyebilecek bu tartışmaları şüphesiz iyi anlamak ve ülkemiz için ders çıkarmak önemlidir. Ancak hemen belirtmek istiyorum: makro ekonomik niteliği ön planda olan bu tartışmalar uzun dönem büyümenin belirleyicilerini değiştirmez ve etkilemez... **Uzun dönem büyümenin temel belirleyicisi rekabet gücüdür, yani verimlilik, yani teknolojik atılımdır, yani beşeri sermayenin niteliğidir...**

Rekabet gücü yüksek ülkeler güçlüdür, refah yaratır; rekabet gücü düşük ülkeler ise zayıftır, vasatı ürün üretir, zenginlik yaratamaz... Aslında niteliği itibarıyla bir finansal kriz olan ve makro tedbirler ile aşılmaya çalışılan krizin temelinde de mikroekonomik sorunlar yatıyor... Giderek küçülen bir imalat sanayisi ve giderek azalan rekabet gücünden bahsediyorum burada. Krizden az etkilenen veya krizden daha hızlı çıkış yapabilen ülkeler, imalat sanayisini merkeze alan, bu merkezden güç alan ve bu alanda rekabetçi olan ülkelerdir. Kuşkusuz ki, hizmet sektörlerinin sanayi sektörleri için tamamlayıcı rolü reddedilemez, ancak bu yapıya hammaddeden satış sonrası hizmetlere kadar uzanan bir değer zinciri olarak yaklaşmak ama merkezine her zaman imalat sanayisini oturtmak gerekmektedir; büyümenin motoru imalat sanayisidir.

Değerli Misafirler,

İmalat sanayisini üretim zincirinin merkezinde bulundurmak, muhafaza etmek, nitelikli ve sürdürülebilir bir büyümeyi tek başına sağlayabilir mi? Hayır sağlayamaz. Gerekli bir koşuldur ancak yeterli değildir. Üretilen mal ve hizmetler içinde, verimlilikten elde edilen oran, bileşen nedir? İşte firmaları, ülkeleri, rekabetçilikte kalıcı olarak farklılaştıran unsur budur... Ne kadar üretkinsiniz ne kadar verimlisiniz, önemli olan budur.

Geleneksel üretim faktörlerini, yani çalışan sayısını, makine, teçhizat ve bina stokumuzu artırarak sağlanan büyüme şüphesiz önemli bir büyüme dinamiğidir. Daha açık ifade edeyim; biraz daha tasarruf edip, daha fazla makine teçhizat alabiliriz, birkaç ev sahibi daha olabiliriz; öte yandan çalışabilecek nüfusumuz da artmaya devam ettiği sürece istihdam sıkıntısı da olmayacak...

Ancak bu dinamik, bugünkü nispi durumumuzu, yani uluslararası rekabet gücü açısından konumumuzu, arzu edilen seviyelere yükseltmeye yetmeyecektir, **2023 yılında dünyanın 10 büyük ekonomisinden biri olma hedefi, geleneksel büyüme anlayışı ile, veya bugünkü verimlilik düzeyimizle mümkün değildir, kesinlikle yakalanamaz... Bu büyüme anlayışı; büyümenin niteliğine katkı sağlamayacak, büyümeyi vasati oranlarda tutarken, bizi de orta gelir tuzağına kilitleyecektir.**

Değerli Konuklar,

Günümüzde rekabet gücünü arttırmanın bir gereği olarak giderek daha az geleneksel üretim faktörlerini kullanarak daha yüksek büyümelere ulaşmak zorundayız. Yani, aynı miktardaki girdiyle daha fazla üretim, daha fazla katma değer yaratmak durumundayız. Buna, artık hepimizin daha iyi anlayıp kullanması gereken tabiriyle, toplam faktör verimliliği artışı diyoruz. Ülke olarak, reel sektör olarak, firmalar olarak toplam faktör verimliliğini iyi öğrenmek zorundayız. Rekabet gücünün merkezinde toplam faktör verimliliği vardır, bir ülkenin veya bir firmanın rekabet gücü yüksekse ve sürdürülebilirse o ülkenin ve firmanın toplam faktör verimliliği de yüksektir.

Şimdi Türkiye imalat sanayiine bu noktadan bakmak isterim... **Son on yılda, imalat sanayisinin milli gelir içindeki payı %25'ten %15'e gerilemiştir; bu tek başına önemli bir zafiyet gibi gözükebilir... Evet öyledir, zafiyettir... Ancak asıl zafiyet, bu düşüşe neden olan sektördeki verimlilik kaybıdır: katma değerdeki bu büyük kayba karşın, imalat sanayisinde istihdam nispi olarak aynı kalmıştır, yani daha fazla kişi ile daha az üretir hale gelmişiz.**

Aynı dönemde önemli sayıdaki gelişmiş ülke ekonomisinde de benzer imalat sanayisi kayıpları oluşmuştur, ABD ve İngiltere bu alandaki iki bariz örnektir. Bu dönemde imalat sanayisinde gücünü nispeten koruyan ülkeler ise, aslında verimliliğini koruyan, geliştiren ülkelerdir, mesela Almanya, Kore ve İskandinav ülkelerini bu anlamda sayabiliriz. Ve yine hatırlatayım; krizden çıkış hızında ve krizden etkilenme oranında da aynı kategorizasyonu yapmak mümkündür.

Saygıdeğer Misafirler,

Geleneksel üretim modeli açısından mevcut durumu tasvir etmeye çalıştım. Oysa ki, bugün bu tabloya bir de sürdürebilir kalkınma optiğinden bakmamız gerekiyor. TÜSİAD "Vizyon 2050 Türkiye" çalışmamız gösterdi ki; üretim faaliyetlerinde,

- enerji ve kaynak verimliliği,
- şehirleşme,
- tüketim alışkanlıklarındaki değişim,
- gıda güvenliği, kırsal kalkınma ve
- çevresel boyutlar

gibi yeni boyutlar, geleneksel kalkınma anlayışının oyun alanını her geçen gün biraz daha daraltıyor ve geleneksel üretim modelini de daha da zorlu bir alana taşıyor... Sürdürülebilir kalkınmanın herkesçe bilinen bu temel ilkeleri, geleneksel üretim faktörlerini alabildiğince kullanabilen bir üretim modeline artık izin vermiyor.

İşte tam bu nedenden dolayı, toplam faktör verimliliği olgusu daha da önem kazanıyor; **hem sürdürülebilir hem de rekabetçi olabilmenin yegane yolu toplam faktör verimliliği artışından geçmektedir.** Yeni nesil sanayi stratejileri artık bu temel unsura odaklanmaktadır. Bu anlayışın sonuçlarını, AB'nin sanayi politikası belgelerinde ve sanayi politikalarını yenileyen birçok gelişmiş ülke örneklerinde açıkça görebilmekteyiz.

Yeni nesil sanayi politikalarının farklılaşan bir boyutu daha var; aslında eski gibi gözükse, ancak yenilerek karşımıza çıkan bir boyut bu: **SEKTÖREL HASSASİYET boyutu**. Bildiğiniz gibi, TÜSİAD olarak, sanayi politikalarının, sektör ayrımı yapmaksızın rekabete yönelik unsurlar ve reformlar içermesini; bölgesel kalkınma, sosyal sektörler ve teknolojik atılımın istisnai olarak bu politikalar içinde yer alabileceğini, destek politikalarının da ancak bu alanlarda mümkün olabileceğini savunuyorduk. Şimdi de aynı noktada duruyoruz... Ancak daha önce tanımlamaya çalıştığım gibi, “Küreselleşme Geçiş Süreci” ve “Sürdürülebilir Kalkınma Kısıtları”, sektörel dinamiklerin daha yakından tahlilini gerektiriyor. Bu anlayış artık yeni nesil sanayi belgelerinde karşılık buluyor ve ülkeler küresel üretim paylaşımında bazı sektörleri “stratejik sektörler” olarak belirleyerek bu sektörleri büyüteç altına alıyor, Bu sektörlerin dinamiklerini daha iyi anlamaya çalışıyor. Nitekim, bu yıl son bulacak olan Türkiye Sanayi Stratejisi belgesinde de, bildiğiniz gibi, bazı sektörler bu kategoride sınıflandırılmış durumda. Altını çizmek isterim ki, bu sektörel yaklaşım, bazı sektörleri özel olarak devlet teşvikine mazhar hale getirmek, bazı sektörleri özel olarak kayırmak anlamında okunmamalı... Ancak, özellikle küresel üretim modeline geçişte sektörel dinamikleri iyi anlamaz isek, yatay sanayi politikalarının da arzu edilen görevi tam olarak görmelerini sağlayamayız. Stratejik sektör olgusunu bazı sektörleri daha iyi anlamak ve gelişmelerini daha iyi öngörmek şeklinde yorumlamalıyız. Bu konuda küçük bir yanlış anlaşılma olduğunun farkında olduğum için özellikle üzerinde durmak istedim.

Saygıdeğer Konuklar,

Biraz sonra Sayın İzak Atıyas'ın sunacağı "İmalat Sanayi Sektörleri Rekabet Göstergeleri" raporu da, tam bu anlayıştan yola çıkarak yeni sanayi politika ve stratejilerine ışık tutmaya çalışıyor, rekabetçi bir küresel üretim yapısına geçerken, ihtiyacımız olan sektörel analizlere imkan sağlayacak araçları sunuyor. Rapor farklı ve ileri nitelikte göstergelerle imalat sektörlerinin rekabet gücünün kaynağı olan alanları irdelemek için zemin hazırlıyor. Böylece karar vericilerin bu alanlara yoğunlaşan politika önerilerini de şekillendirmelerine hizmet etmeyi hedefliyor. Bu amaca yönelik olarak, *imalat sanayisini, 6 sektör bazında, iş gücü ve toplam faktör verimliliği, toplam faktör verimliliğini etkileyebilecek olan inovasyon, teknoloji ve bilgi bileşenleri, ihracat performansı ve Ar-Ge yatırımları* gibi kritik önem arz eden göstergeler çerçevesinde derinlemesine inceliyor. Rapor, münferit sektörlerin verimlilik analizinin yanı sıra, ihraç edilen ürünlerin gelişmişliği, yani sıradanlıktan uzaklaşması ile ilgili karşılaştırmalar yapmaya da katkı sağlıyor. Bu özellikleriyle çalışmanın, ekonomimizin taşıyıcı gücü olan imalat sanayisi politikalarının başarıya ulaşmasında önemli katkı sağlayacağını düşünüyor ve raporun, 2015-2018 Sanayi Stratejisi hazırlık çalışmalarında kullanılmasını diliyoruz, bekliyoruz.

Değerli Konuklar,

Biraz önce de belirttiğim üzere sanayi politikalarını bu yeni mikro göstergeler çerçevesinde detaylı bir şekilde irdeleyebilmek ve gerektiğinde karşılaştırabilmek, sanayi politikalarımızın gelişimi açısından önemli bir adımdır. Burada başta kamu olmak üzere reel sektör ve akademi dünyasına önemli görevler düşmektedir. Çünkü raporda belirtilen göstergelerde sağlanan iyileşmeler, sürekli ithalat talebi yaratan büyüme modelimizin yeniden gözden geçirilmesi sürecine ve Türkiye ekonomisinin dayanıklılığını tehlikeye atan dış açık sorununa da analitik bir yaklaşım sağlayabilecek potansiyele sahiptir. Elbette çalışma seçilmiş 6 sektör için örnek teşkil edecek niteliktedir ve SEDEFED'in koordinasyonunda ve sektörel örgütlerin öncülüğünde genişletilmeli ve gerekirse derinleştirilmelidir. Elbette TÜSİAD olarak, bu alandaki çalışmalarını takip ediyor olacağız ve gerekli desteği veriyor olacağız.

Saygıdeğer Misafirler,

Teknolojik girdisi yüksek, orta-yüksek teknoloji ürünler üreten, toplam faktör verimliliği yüksek ve Ar-Ge harcaması yüzde 2'ye ulaşmış bir Türkiye sanayisi için, stratejisi hedefleri ile tutarlı, politikaları sarı ve uygulanabilir ve tüm paydaşlar ile işbirliği içinde hazırlanmış bir yeni nesil SANAYİ BELGESİ kritik öneme sahiptir. Ancak bu noktada, sözlerimi bitirmeden önce, kendimize, yani Türkiye sanayicisine, girişimcisine dönmek istiyorum...

Nitelikli büyüme, istihdam yaratma ve sürdürülebilir kalkınmanın kısıtlarını özümseme ve anlama önemli bir sorumluluktur hepimiz için. Bu yapının gerektirdiği temel şart olan teknolojik atılım ve inovasyon kapasitesinin de farkında olmak önemlidir. Ama çok önemli bir

olgu daha var! ve bu yeterince kavranılmış değil: Bu olgu iddialı bir sanayi kesiminin liderliğine, heyecanına, sürükleyiciliğine olan ihtiyaçtır. Sanayi belgeleri yazılır, belgeler tüketilir; ancak sanayide derinleşmek konusunda, teknolojik atılım yapmak konusunda, istihdamın niteliğini geliştirmek adına yüksek kalibrasyonlu insan talebini yaratmak konusunda iddianız yoksa, durum zordur, sıçrama mümkün değildir. Bu iddianın sahiplenilmesi açasından, tüm ağır konjoktürel dalgalanmalara rağmen, iş dünyasında fikir ve hareket birlikteliği yaratabilmek için çalışıyoruz, daha iddialı bir iş dünyası, daha iddialı bir gençlik, daha iddialı bir toplum olma yönünde çabalarımıza devam edeceğiz. Sayın hocamın güzel anlatımıyla daha rekabetçi olmayı öğreneceğiz, içselleştireceğiz

Sözlerime son vermeden önce bugün dokuzuncusunu düzenlediğimiz **Rekabet Kongresi'nin bu tartışmalara büyük katkı sağlayacağına ve imalat sanayimizin rekabetçiliğine yönelik önemli çıkarımlar yapmamıza vesile olacağına inanıyorum.** Bu önemli etkinliğin gerçekteşmesini mümkün kılan ve bugün sunacağımız İmalat Sanayi Sektörleri Rekabet Göstergeleri Raporunun hazırlanma sürecine destek veren TÜSİAD Sektörel Politikalar ve Sektörel Kuruluşlar ile İlişkiler Komisyonu Başkanı Sayın Şükrü Ünlütürk ve Başkan Yardımcısı Sayın Orhan Turhan başta olmak üzere Komisyon ve Çalışma Grubu üyelerimize, SEDEFED Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Sefa Targıt'a, destekleri için TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Süleyman Onatça'ya ve çalışma arkadaşlarıma, TÜSİAD - Sabancı Üniversitesi Rekabet Forumu ve raporu hazırlayan Sayın Doç. Dr. İzak Atıyas ve Dr. Ozan Bakış'a ve konuşmacılarımıza tekrar teşekkürlerimi sunmak istiyorum.